

Meedoen met de Monitor

de Bibliotheek
op school

Opbrengstgericht
**samen
werken**

Opbrengstgericht samenwerken met de Bibliotheek

Een school die deelneemt aan de Monitor de Bibliotheek *op school* (Monitor dBos) wil doelgericht samenwerken met de Bibliotheek om de taalontwikkeling en de informatievaardigheden van de leerlingen te stimuleren. Dat gebeurt op basis van gegevens die in de monitor worden verzameld over:

- het leen- en leesgedrag van leerlingen
- de leesmotivatie van leerlingen
- de informatievaardigheden van leerlingen
- het leesbevorderende gedrag van leerkrachten
- onderwijs in informatievaardigheden

Opbrengstgericht samenwerken tussen school en Bibliotheek

De informatie wordt verzameld met digitale vragenlijsten voor leerlingen (vanaf groep 4) en leerkrachten (groep 1-8).

Meedoen met de Monitor *de Bibliotheek op school*

Resultaten analyseren

De Bibliotheek verzamelt gegevens in de monitor en maakt een analyse. Het blijkt bijvoorbeeld dat het leesgedrag inzakt in groep 7, of dat er te weinig lijn zit in het onderwijs in informatievaardigheden. Het team krijgt een rapportage met de belangrijkste uitkomsten.

Doelen stellen

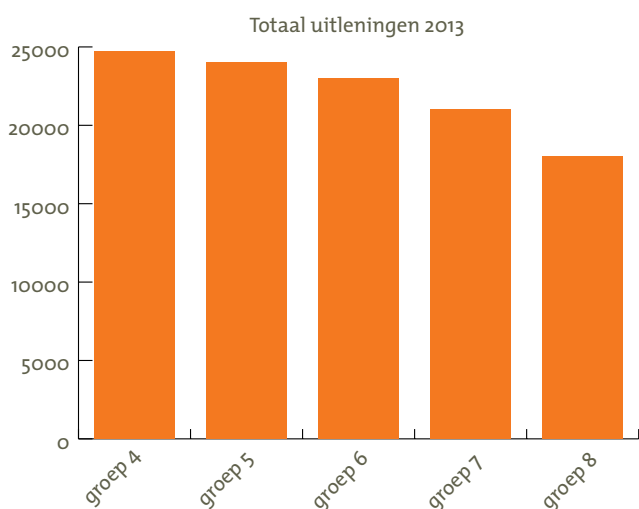
Op basis van de analyse stellen de Bibliotheek en het team doelen op voor de komende periode, bijvoorbeeld: 'we gaan meer met boeken doen bij de zaakvakken' of 'we gaan meer planmatig werken aan informatievaardigheden'.

Werkwijzen bepalen

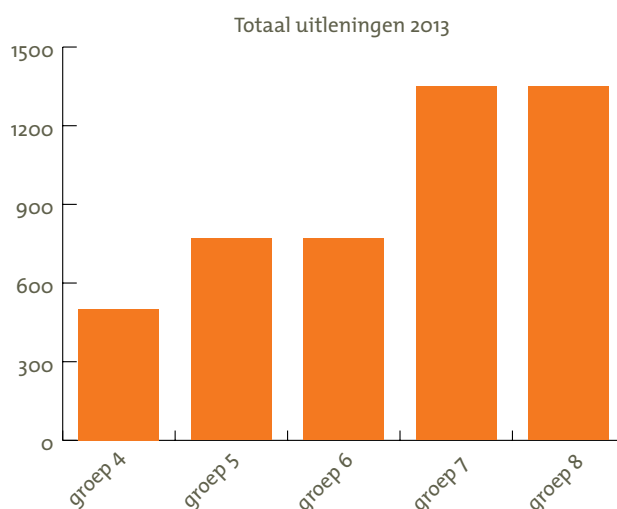
Bij de doelen worden werkwijzen afgesproken, bijvoorbeeld: 'de leerkrachten in groep 6 en 7 doen een keer per week een boekintroductie bij het vak geschiedenis', of 'de bovenbouwleerkrachten gaan een cursus informatievaardigheden volgen'.

Uitvoeren

De school en de Bibliotheek voeren voor een afgesproken periode de werkwijzen uit en bekijken wat de opbrengst is. Zo nodig wordt de werkwijze aangepast. Er wordt toegewerkt naar de volgende meting van de monitor, waaruit precies zal blijken wat de aanpak heeft opgeleverd en welke andere ontwikkelingen mogelijk om actie vragen.

Aantal uitleningen, landelijk

Aantal uitleningen, op onze school

Rapportage voor de school

In de standaardmonitorrapportage die de school krijgt, ziet het team:

- hoeveel de leerlingen in groep 4 t/m 8 lenen en lezen
- hoe het staat met de leesmotivatie van deze leerlingen
- wat de leerkrachten in groep 1 t/m 8 doen om het lezen te bevorderen
- hoe de school ervoor staat ten opzichte van andere scholen die deelnemen aan de monitor

In overleg met de Bibliotheek worden gegevens over informatievaardigheden opgenomen in een afzonderlijke rapportage.

Meer lezen

Kinderen die meer lezen, zijn beter in taal. Logisch eigenlijk, want door te lezen maken kinderen kennis met nieuwe woorden en 'boekentaal', wennen zij aan de correcte spelling van woorden, oefenen zij – bewust en onbewust – strategieën voor begrijpend lezen en doen zij allerlei kennis op over de wereld.

Wat blijkt uit onderzoek?

Lezen heeft een positief effect op:

- tekstbegrip
- leesvaardigheid
- woordenschat
- schrijfstijl
- spelling
- kennis van grammatica
- rekenvaardigheid

Lezen en woordenschat

Wie een kwartier per dag leest, leest per jaar meer dan een miljoen woorden. Als een lezer redelijk leesvaardig is en de teksten op goed niveau zijn, dan is die lezer in staat om zelf de betekenis te achterhalen van onbekende woorden die hij tegenkomt. Amerikaanse onderzoekers schatten dat lezers die een kwartier per dag lezen op deze manier 1.000 nieuwe woorden per jaar kunnen leren. Dat is een grote opbrengst voor de woordenschatontwikkeling van leerlingen. Alle reden dus, om het lezen op school en thuis te stimuleren.

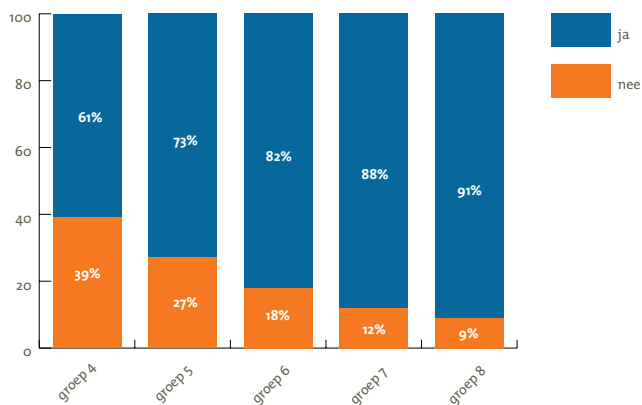
**Wie een kwartier per dag leest,
kan zijn woordenschat
uitbreiden met
1.000 nieuwe woorden
per jaar!**

Aantal minuten lezen per dag	Aantal gelezen woorden per jaar
65,0	4.358.000
21,1	1.823.000
14,2	1.146.000
9,6	622.000
6,5	432.000
4,6	282.000
3,2	200.000
1,3	106.000
0,7	21.000
0,1	8.000
0,0	0

Informatievaardigheden

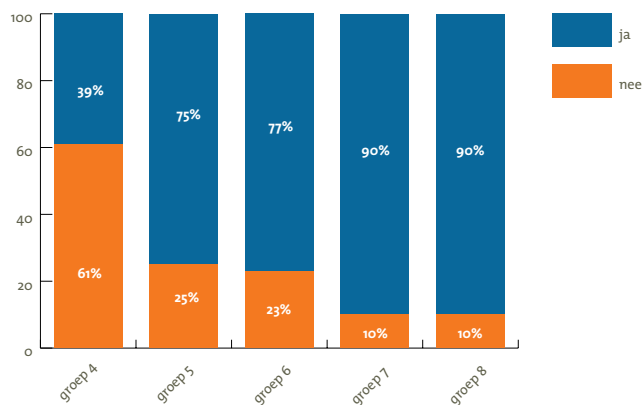
Veel leerlingen ondervinden problemen bij het zoeken, beoordelen en bewerken van informatie. Ze gaan bijvoorbeeld niet systematisch te werk of zijn te weinig kritisch bij de keuzes die zij maken. Toch is het goed kunnen omgaan met informatie een vaardigheid die van steeds groter belang wordt om succesvol te kunnen deelnemen aan het onderwijs en aan de samenleving. Op scholen komen informatievaardigheden op heel verschillende wijzen aan bod. Op basis van de uitkomsten van de monitor kan de Bibliotheek de school helpen om een sterke doorgaande lijn op te zetten voor het onderwijs in informatievaardigheden en om die lijn waar nodig met concrete ondersteuning in te vullen.

2013
Als ik informatie zoek op internet kijk ik altijd op meer dan één website

Informatie zoeken, landelijk

2013
Als ik informatie zoek op internet kijk ik altijd op meer dan één website

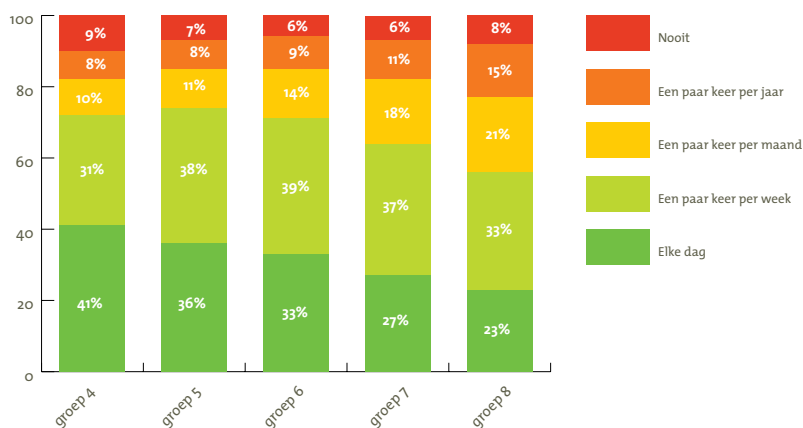

Informatie zoeken, onze leerlingen

Meer lezen in de monitor

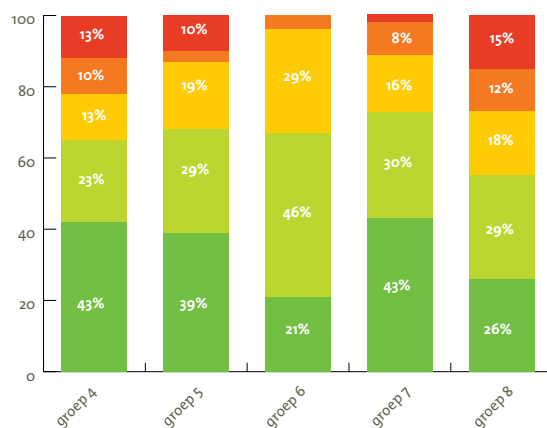
Meer lezen loont. De monitor laat zien of de Bibliotheek en de school erin slagen om ervoor te zorgen dat leerlingen daadwerkelijk meer gaan lezen.

2013
Hoe vaak lees je thuis voor je plezier een boek?

Leesfrequentie thuis, landelijk

2013
Hoe vaak lees je thuis voor je plezier een boek?

Leesfrequentie thuis, van onze leerlingen

Er is een verband tussen het lezen van boeken en de Cito-scores op:

- taal
- wiskunde
- studievaardigheden

Frequent boeken lezen van een hoog niveau is een sterke voorspeller van goede Cito-scores.

Lezen en Cito-scores

De Nederlandse onderzoekers Denise Kortlever en Jeroen Lemmens hebben onderzocht of er een verband bestaat tussen het gebruik van media en de scores op de eindtoets van Cito. De onderzoekers keken naar de relatie tussen het gebruik van media (boeken, tijdschriften, televisie, internet, games) en de scores voor taal (alle onderdelen), wiskunde, studievaardigheden en wereldoriëntatie. Uit het onderzoek blijkt dat leerlingen die in hun vrije tijd veel lezen hoger scoren op de taal- en wiskundeonderdelen van de Cito-toets. Als die leerlingen ook nog eens boeken lezen van iets hoger niveau (voor een iets oudere leeftijdsgroep), dan is het effect nog sterker. De tijdsbesteding aan televisie, internet en games hangt negatief samen met Cito-scores.

Wat betekent meedoen met de monitor?

- Een keer per jaar vullen de leerkrachten van alle groepen (een leerkracht per groep) een korte digitale vragenlijst in.
- Een keer per jaar vullen de leerlingen van groep 4 t/m 8 een wat uitgebreidere digitale vragenlijst in.

En daarna?

- De medewerkers van de Bibliotheek bespreken de resultaten met het team en maken afspraken over de invulling van het leesbevorderingsbeleid en eventueel het beleid rond informatievaardigheden.
- School en Bibliotheek gaan samen aan de slag om de afspraken uit te voeren.
- Na een jaar wordt de volgende meting uitgevoerd, om de opbrengsten vast te stellen en zo nodig nieuwe afspraken te maken.

De Bibliotheek op school

De Monitor de Bibliotheek op school maakt deel uit van de bredere aanpak de Bibliotheek op school. Het doel van de Bibliotheek op school is om te zorgen voor een optimale samenwerking tussen Bibliotheken en basisscholen. Het uiteindelijke doel is om kinderen te helpen hun taalvaardigheid en informatievaardigheden te ontwikkelen, opdat ze goed zijn voorbereid op het vervolg van hun schoolloopbaan en op hun functioneren in de samenleving.

Literatuur

Broekhof, K. (2011), *Meer lezen, beter in taal*. Kunst van Lezen.

Cunningham, A.E. & Stanovich, K.E. (1998), 'What Reading Does For The Mind'. *American Educator*, 22.

Kortlever, D. & Lemmens, J. (2012), Relaties tussen leesgedrag en Cito-scores van kinderen. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40 (1).

Krashen, S. (1993), *The Power of Reading: Insights from the Research*. Libraries Unlimited

Mol, S.E. & Bus, A.G. (2011). To read or not to read: A meta-analysis of print exposure from infancy to early adulthood. *Psychological Bulletin*, 137(2).

Nagy, W., Anderson R. & Herman P. (1987), 'Learning word meanings from context during normal reading'. *American Educational Research Journal*, 24.

Colofon

Auteurs

Kees Broekhof, Sardes
Thomas van Dalen, Thomas van Dalen Advies

Grafische vormgeving

Ingrid de Jong, Cubiss

Fotografie

iStockphoto, 123rf

Copyright

© debibliotheekopschool.nl 2014
Sectorinstituut Openbare Bibliotheken
Koninginnegracht 14
2514 AA Den Haag
+31 (0) 70 3090 222
www.debibliotheekopschool.nl

De publicatie is mede mogelijk gemaakt door de samenwerking van Stichting Lezen en SIOB binnen het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van de Bibliotheek op school worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.

Versie mei 2014

